

Gemeentefonds: Te veel met te weinig?

Een empirisch onderzoek

Erasmus Universiteit Rotterdam

Erasmus School of Economics

Department of Economics

Scriptiebegeleider: Maarten Bosker

Naam: Lars Klappe

Studentnummer: 379865

E-mail adres: larsklappe@student.eur.nl

Inleiding

Waar er in 1916 nog 1120 zelfstandige gemeentes waren in Nederland, zijn dat er vandaag de dag slechts 390 (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2016). Door het samenvoegen van verschillende dorpen worden niet alleen de gemeentes steeds groter; de rol die deze gemeentes spelen in het leven van de burgers wordt ook steeds aanzienlijker. In het kader van de decentralisaties in het sociale domein, zijn de gemeentes sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg, Participatiewet en de voormalige AWBZ. Het idee achter deze decentralisaties is dat de gemeentes dichterbij de burger staan dan, bijvoorbeeld, de centrale overheid.

Voor het uitvoeren van al deze (zorg)taken ontvangen de gemeentes een zak met geld vanuit het Rijk. Deze zak met geld, ook wel het Gemeentefonds genoemd, is de voornaamste bron van inkomsten voor de gemeentes. Het Gemeentefonds bestaat uit meerdere uitkeringen, waarvan de algemene uitkering verruit het grootste is. Toch is er kritiek op deze manier van financieren die Nederland al sinds 1929 kent. Zo is er al langere tijd een strijd gaande tussen grote steden en kleine dorpen over de vraag wie nu precies het meeste geld zou moeten ontvangen (Bekkers, Plasterk zet herverdeling gemeentefonds op losse schroeven, 2016). In een rapport stelt de Raad voor de financiële verhoudingen dat de manier waarop de gemeentes nu worden gefinancierd, niet meer past bij alle taken die zij hebben. In 1993 zei een belangrijke ambtenaar al eens dat er met het Gemeentefonds steeds meer voor steeds minder moet. De Raad stelt in het rapport nadrukkelijk de vraag of de balans tussen taken en inkomsten niet verstoord is, aangezien er veel taken richting de gemeentes zijn gegaan, maar de mogelijkheid tot inkomstenwerving niet (Raad voor de financiële verhoudingen, 2016). Gemeentes zouden minder afhankelijk moeten worden van het Rijk; hierdoor kan de overheid doelmatiger opereren en wordt de lokale democratie versterkt (Bekkers, Gemeentefonds finaal op de kop, 2016).

Dit brengt ons tot de vraag wat nu werkelijk de effectiviteit is van het Gemeentefonds en dan in het bijzonder de algemene uitkering. Dit is dan ook gelijk de hoofdvraag van dit onderzoek: Wat is precies de effectiviteit van de algemene uitkering van het Gemeentefonds?

Om deze vraag te beantwoorden zal ik eerst bekijken wat er al geschreven is over het Gemeentefonds en soortgelijke financieringswijzen. Vervolgens zal ik toelichten hoe het

Gemeentefonds nu is ontstaan en wat exact de (kern)taken van een Nederlandse gemeente zijn. Daarna zal ik, voornamelijk door middel van paneldata, proberen met een regressie de effectiviteit te kwantificeren. Dit met behulp van diverse econometrische strategieën zoals fixed effects en controlevariabelen. Om deze regressie uit te voeren formuleer ik voor elke kerntaak van de gemeente een of twee uitkomstvariabelen die een goede weergave van het betreffende beleidspunt zouden moeten geven

De resultaten laten zien dat het lastig is om een eenduidig antwoord te geven op de vraag wat nu precies de effectiviteit is. Er lijkt een positief effect te zijn op het gebied van sociale zekerheid en wonen, maar een negatief effect op het gebied van de kwaliteit van het onderwijs. Wat betreft de kerntaken zorg, ruimtelijke ordening en de algehele prestaties wordt geen duidelijk significant effect gevonden. Juist dit ontbreken van een duidelijk effect lijkt voldoende aanknopingspunten te geven voor een hervorming van het Gemeentefonds, zoals ook door de Raad voor de financiële verhoudingen wordt bepleit.

Relevante literatuur

Over de situatie van het Gemeentefonds in Nederland is veel geschreven, maar weinig onderzoek gedaan. Een van de weinige wetenschappelijke bijdragen stelt dat de verdeling van het Gemeentefonds over de gemeentes nog te wensen overlaat. Volgens dit onderzoek kampt de huidige verdeling met een ‘kip-ei’-probleem. Dit probleem houdt in dat in de landen, zoals Nederland, waar decentrale overheden slechts een fractie van hun uitgaven bekostigen via eigen belastingopbrengsten, de ontvangen algemene uitkering de belangrijkste indicator van de gemeentelijke uitgaven is. Hierdoor bestaat er nauwelijks nog een verband tussen het waargenomen uitgavenniveau en de feitelijke uitgavenbehoefte. Dit is problematisch, aangezien de verdeling van het Gemeentefonds gebaseerd is op deze uitgavenbehoeftes van gemeentes. In het onderzoek wordt voorgesteld om een verdeling te maken op basis van het feit dat een krappe beurs niet op alle beleidsterreinen tot relatief even omvangrijke bezuinigingen leidt. Zodoende kunnen de voorkeuren per gemeente gedestilleerd worden (Allers, 2005). Hoewel de verdeling van het Gemeentefonds absoluut interessant is, vertelt het ons weinig over de effectiviteit van het fonds. Mijn onderzoek tracht juist de effectiviteit te kwantificeren, dit is dan ook een onderscheidende factor.

In internationaal verband is de term ‘place-based policies’ van belang. ‘Place-based policies’ wijst op beleid dat er voornamelijk op gericht is om onderontwikkelde gebieden, zoals achterstandswijken en provinciale gebieden, te ondersteunen. Het idee achter dergelijk beleid is dat de geografische context, denk aan de economische, sociale, culturele en institutionele achtergrond, van een gebied van belang zijn voor het sociaaleconomische gedrag van dit gebied (McCann & Rodríguez-Pose, 2011). Een bekend voorbeeld van ‘place-based policy’ is het Europees Structuur- en Investeringsfonds (ESIF), welke tot doel heeft om de welvaartverschillen tussen de regio’s en tussen de lidstaten van de Europese Unie onderling te verkleinen (Europa Nu, 2016).

Naar ‘place-based policies’ is al enig onderzoek verricht. Zo schrijven Neumark en Simpson dat gebieden over het algemeen genomen lijken te profiteren van het specifieke beleid. Van belang is echter wel dat een dergelijk profijt erg kan verschillen per gebied en per industrie. Er lijkt zowel een groot effect op de infrastructuur te zijn als op gebieden die een hechte relatie met universiteiten hebben. Ook gebieden met relatief veel hoogopgeleiden profiteren van het plaats specifieke beleid. Het is mogelijk dat een deel van het effect veroorzaakt wordt door zogenoemde ‘spillover’ effecten. Dit houdt in dat mensen vanuit een ander gebied naar het betreffende gebied verhuizen vanwege de toegenomen mogelijkheden (Neumark & Simpson, 2014). Een ander onderzoek, uitgevoerd door Busso, Gregory & Kline, concludeert dat in de Verenigde Staten de ‘place-based policies’ een positief effect op de arbeidsmarkt hebben. Zo zou de werkgelegenheid in het desbetreffende gebied met 13% gestegen zijn naar aanleiding van de stimuleringsmaatregelen. Ook het gemiddelde salaris zou met 8% zijn gestegen. Desalniettemin is er volgens dit onderzoek ook een welvaartverlies verbonden aan de geldstromen. Dit welvaartsverlies komt neer op ongeveer 7% van de kosten van het totale stimuleringsproject (Busso, Gregory, & Kline, 2010).

Ook op niet-economische gebieden wordt er tegenwoordig gebruik gemaakt van plaats specifiek beleid. Volgens een artikel in de Police Foundation leidt een verlegging van de focus van personen naar plaatsen tot diverse voordelen. De beschikbare middelen zouden efficiënter ingezet kunnen worden, de politie-inzet is stabiel en er zijn minder ethische en juridische bezwaren (Weisburg, 2008).

Ook in Nederland is er enige ervaring met ‘place-based policy’. In 2007 werden door de Minister van Wonen, Wijken en Integratie, Ella Vogelaar, de zogenaamde ‘Vogelaarwijken’

bekend gemaakt. Het betrof veertig wijken waarin gedurende een aantal jaren honderden miljoenen investeringen zijn gedaan, gezien de veelvuldige economische, sociale en fysieke problemen. Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van dit beleid en schrijft in het onderzoek dat er niet anders geconcludeerd kan worden dan dat “het krachtwijkenbeleid geen onderscheidende, gunstige leefbaarheidseffecten heeft gesorteerd.” Zo is er geen effect gemeten op sociale stijging en inkomenssamenstelling, op de veiligheid en op de leefbaarheid van de wijken. Het beleid zou zelfs een ongunstig effect op de buurtparticipatie hebben gehad (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2013).

Hoewel er een hoop overeenkomsten zijn tussen ‘place-based policies’ en de uitkering van het Gemeentefonds, zijn er ook een aantal verschillen. Alle gemeentes in Nederland ontvangen een uitkering van het Gemeentefonds, niet alleen de minder ontwikkelde gemeentes. Voor de stimuleringsfondsen is het mogelijk om twee, ongeveer, identieke gebieden te vergelijken wat betreft de prestaties: één gebied krijgt wel een uitkering, het andere gebied niet. Voor de uitkering van het Gemeentefonds is dit lastiger, aangezien beide gemeentes een uitkering ontvangen. Wel is het mogelijk om de prestaties per individuele gemeente te analyseren, op basis van de hoogte van de uitkering. Tevens is er in mijn onderzoek in veel mindere mate sprake van ‘spillover’ effecten: aangezien alle gemeentes een uitkering ontvangen, zijn de onderlinge verschillen veel kleiner. Dit is tevens precies wat er beoogd wordt met het Gemeentefonds; de onderlinge verschillen verkleinen.

Tot slot is er in Brazilië onderzoek gedaan naar de effecten van een verhoogde uitkering op de corruptie. Volgens dit onderzoek leidt een toename van de rijksbijdragen met 10% tot een toename van de ernstige corruptie met 16%. Daarnaast verhoogt een dergelijke uitkering de kansen van een zittende burgemeester om herkozen te worden met 7% en daalt het aantal tegenkandidaten met een universitaire titel met 6%. Het lijkt er verder op dat kiezers de politici minder afstraffen in de verkiezingen als de rijksbijdragen voor de desbetreffende gemeente hoger zijn (Brollo, Nannicini, Perotti, & Tabellini, 2013). Hoewel dit onderzoek tot op een zekere hoogte ook de efficiëntie van de uitkeringen vanuit het Rijk meet, wordt er enkel naar corruptie gekeken. In mijn onderzoek wil ik graag de efficiëntie wat betreft de beleidsdoeleinden meten. Verder richt dit onderzoek zich op Brazilië, terwijl ik mij duidelijk op de Nederlandse situatie focus.

Theoretisch raamwerk

Nederland kent een systeem van gedecentraliseerde overheden. Dit betekent dat, naast het Rijk, ook de provincies, waterschappen en gemeentes een belangrijke rol spelen bij het uitvoeren van de overheidstaken. De gemeentes hebben een eigen pakket met kerntaken waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Het betreft in de eerste instantie de volgende taken (Rijksoverheid, 2016):

- Bijhouden wie er in de gemeente woont;
- Uitgeven van officiële documenten;
- Verstrekken van uitkeringen aan personen die niet in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien;
- Uitvoeren van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Participatiewet en jeugdzorg;
- Huisvesten van scholen en extra aandacht besteden aan ‘probleemleerlingen’;
- Maken van bestemmingsplannen;
- Toezicht houden op de woningbouw;
- Aanleggen en onderhoud van straten, fiets- en wandelpaden;
- Uitvoering van de Wet milieubeheer;
- Verstrekken van subsidies aan diverse instellingen;
- Bereikbaar houden van markten;
- Verstrekken van diverse vergunningen.

Voor het uitvoeren van deze, en andere, taken heeft de gemeente uiteraard middelen nodig. Het Gemeentefonds is, met ongeveer 60% van de totale inkomsten, de voornaamste bron van inkomsten voor de verschillende gemeentes (De Gemeente, 2016). Nederland kent het Gemeentefonds sinds 1929, toen het destijds door Minister van Financiën Dirk Jan de Geer werd opgericht om gemeentes zoveel mogelijk gelijk te behandelen. De algemene uitkering, die naar evenredigheid over de gemeentes verdeeld werd, was bedoeld om het merendeel van de gemeentelijke uitgaven te kunnen dekken. Verder mochten de gemeentes, bij wijze van een buffer, ook nog een bescheiden eigen belastingen heffen (van den Berg, 2013).

Tegenwoordig bestaat het Gemeentefonds uit een viertal uitkeringen, te weten de:

1. Algemene uitkering
2. Integratie uitkering
3. Decentralisatie uitkering
4. Artikel 12 uitkering

De algemene uitkering komt ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. De gemeentes kunnen dit geld, uiteraard met inachtneming van de relevante wet- en regelgeving, naar eigen inzicht uitgeven. De verantwoording over dit geld vindt plaats in de gemeenteraad (Vereniging Nederlandse Gemeenten, 2013). De verdeling van de algemene uitkering over de gemeentes moet aan een aantal kenmerken voldoen: het moet de bestuurlijke autonomie van de gemeentes ondersteunen en het moet het alle gemeentes mogelijk maken om bij een zelfde belastingdruk een gelijkwaardig voorzieningenniveau te handhaven. Met ingang van 1997 wordt de algemene uitkering verdeeld op basis van de Financiële verhoudingswet (Allers, 2005). Het idee achter deze wet is dat de verdeling wordt gemaakt op basis van twee uitgangspunten. Enerzijds moet het stelsel rekening houden met de onderlinge verschillen van gemeentes in kosten gelet op de taken die gemeentes moeten uitvoeren en anderzijds moet het stelsel de draagkracht van de gemeentes in acht nemen. Er zijn op dit moment tientallen verdeelmaatstaven die worden gebruikt voor het verdelen van het geld van de algemene uitkering tussen de gemeentes. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Waardering Onroerende Zaken (WOZ), het aantal bijstandsontvangers, het aantal eenouderhuishoudens, het aantal inwoners, het aantal bewoners in de historische kern of de bevolkingsdaling. Zie voor alle verdeelmaatstaven per 2016 Appendix A (Rijksoverheid, 2016). Er zijn ook indicatoren die een negatieve invloed op de hoogte van de algemene uitkering per gemeente hebben. Hoe hoger de Onroerend Zaken Belasting (OZB) hoe lager de algemene uitkering. Het idee achter dit principe is simpel: hoe meer geld de gemeente via de OZB binnen kan halen, hoe minder geld er vanuit het rijk nodig is. Bij een gelijk belastingtarief ontvangen gemeentes met een gemiddeld hogere WOZ immers meer belastinginkomsten per inwoner dan gemeentes met een gemiddeld lagere WOZ.

De integratie-uitkering is bestemd om middelen via het Gemeentefonds te verdelen op een manier die afwijkt van de algemene uitkering. De integratie-uitkering wordt vooral gebruikt om te grote herverdelingseffecten op te vangen, daarom wordt de uitkering ook beperkt tot een duur van drie jaren. Met een integratie-uitkering kan het Rijk dus voor een aantal jaren

geld aan de gemeentes verstrekken via het Gemeentefonds, zonder gebonden te zijn aan de verdeelsystematiek van de algemene uitkering. Over het algemeen worden de beschikbaar gestelde middelen aan het sociaal domein uitgegeven. Er wordt bijvoorbeeld geld uitgegeven aan de Wet maatschappelijke ondersteuning, arbeidsparticipatie en jeugd (Rijksoverheid, 2014). De verantwoording over de middelen wordt, evenals bij de algemene uitkering het geval is, afgelegd in de gemeenteraad.

De decentralisatie-uitkering lijkt op de integratie-uitkering, maar verschilt van deze regeling op een aantal punten. Zo heeft de decentralisatie-uitkering in principe geen looptijd van maximaal drie jaar en daarnaast is het mogelijk om de decentralisatie-uitkering naar een deel van alle gemeentes te verdelen. De decentralisatie-uitkering wordt daarom veelal gebruikt om specifieke, geormerkte, uitkeringen over te hevelen naar het Gemeentefonds en om de vorming van nieuwe specifieke uitkering te voorkomen.

De artikel 12-uitkering is bestemd voor gemeentes die over een langere tijd grote financiële tekorten op de begroting hebben. Het idee van deze uitkering is dat de gemeente (een deel van) haar zelfstandigheid wat betreft de financiën inlevert, in ruil voor een uitkering bovenop de gewone uitkering uit het Gemeentefonds. Voorwaarden voor deze uitkering is dat de gemeente zich inzet om de financiële positie van de gemeente te verbeteren, bijvoorbeeld door te waarborgen dat er op ten duur voldoende inkomsten zijn. De artikel 12-uitkering kan zowel eenmalig zijn, als ook terugkomend over meerdere jaren (Vereniging Nederlandse Gemeenten, 2013). Gemiddeld genomen zijn er drie à vier gemeentes per jaar die een dergelijke uitkering ontvangen. Een overzicht van de betreffende gemeentes en de totale uitkering vanaf 1999 is te vinden in Appendix B (Rijksoverheid, 2012).

Methodologie

In dit onderzoek zal ik mij beperken tot het meten van de effectiviteit van de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Hoewel de overige drie uitkeringen ook van belang zijn, is de algemene uitkering om een aantal redenen het meest geschikt voor een effectenonderzoek. Allereerst is het van de integratie- en decentralisatie uitkeringen bekend dat zij doorgaans besteed worden aan het sociale domein, maar het is erg lastig te achterhalen op welke sectoren binnen het sociale domein het zwaartepunt ligt. Verder wordt, zoals eerder al beschreven, de artikel 12-uitkering doorgaans aan maar vier gemeentes toegekend, waardoor

het aantal waarnemingen vrij beperkt is. Daar komt nog bij dat de uitkering specifiek bedoeld is voor het op orde brengen van de financiën. Indien een gemeente een financieringstekort heeft, is het logisch dat na het ontvangen van een uitkering dit tekort sterk verminderd of zelfs geëlimineerd zal zijn. Derhalve zal een artikel 12-uitkering in vrijwel alle gevallen effectief zijn, waardoor de wetenschappelijke relevantie beperkt is. Tot slot is de algemene uitkering veruit het grootst: het Gemeentefonds bestaat voor meer dan 85% uit de algemene uitkering.

Nu dit onderzoek zich zal richten op de algemene uitkering, is het van belang om te bezien wat ik exact gaan meten. Aangezien de algemene uitkering niet geoormerkt is, kan de gemeente de middelen naar eigen inzicht besteden. Het ligt dan ook voor de hand dat de gemeente het geld zal verdelen over de eerder genoemde kerntaken. Hoewel alle kerntaken van belang zijn voor het dagelijks leven van de inwoners, zijn niet alle taken ook even interessant voor het meten van de verschillen in effectiviteit tussen gemeentes. Zo zal de kwaliteit van het bijhouden van de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) of het uitgeven van reisdocumenten niet veel verschillen tussen de gemeentes. In dit onderzoek zal ik mij voornamelijk richten op indicatoren van de **sociale zekerheid, zorg, onderwijs, wonen en ruimtelijke ordening**. Dit zijn tevens beleidsterreinen die per gemeente sterk kunnen verschillen. Verder zal ik nog proberen om de **algehele prestaties** van de gemeente te meten.

Per kerntaak kies ik een aantal (afhankelijke) variabelen die een goed beeld zouden moeten geven van de prestaties van de relevante gemeente op dit gebied. Het betreft de volgende indicatoren:

Kerntaak	Afhankelijke variabele
Sociale zekerheid	Bijstandsuitkeringen Werkloosheidsuitkeringen
Zorg	Geboortecijfer Sterftecijfer
Onderwijs	Vroegtijdige schoolverlaters
Wonen	Woningvoorraad
Ruimtelijke ordening	Lengte gemeentelijke wegen
Algehele prestaties	Positie ranglijst Elsevier

De keuze voor deze (afhankelijke) variabelen is gebaseerd op gezond verstand en op de beschikbaarheid van data. Hierdoor zullen niet alle indicatoren even goed de effectiviteit van het beleid op deze kerntaken weten te vatten. Ik verwacht dat het aantal bijstand- en werkloosheidsuitkeringen een goed en representatief beeld geeft van de sociale zekerheid in een gemeente. Het is, echter, maar de vraag of het geboorte- en sterftcijfer ook representatief is voor de (kwaliteit van de) zorg. De beoordeling van, bijvoorbeeld, verzorgingstehuizen of thuiszorg is subjectief en daarnaast zijn de enquêtes die onder gebruikers verspreid worden vaak niet openbaar. Hierdoor is het lastig om goede indicatoren te vinden voor de zorg, waardoor je snel terecht komt bij ‘harde’ objectieve cijfers zoals het geboorte- en sterftcijfer.

Verder zegt het aantal kilometers aan gemeentelijke weg niet zo veel over de (subjectieve) kwaliteit van de openbare ruimte in een gemeente. Het is mogelijk dat er zoveel asfalt in een gemeente ligt dat de parken en groenstroken volledig verdrongen worden. Dit kan een vertekend beeld geven: enerzijds is er genoeg ruimte op de weg voor alle auto's, anderzijds is er geen ruimte meer voor kinderen of voor een korte wandeling met de hond. Al met al blijft de keuze voor deze variabele dus een persoonlijke keuze en is er nog ruimte voor verbetering. Dit doet er echter niets aan af dat deze variabelen op zijn minst een deel van de kerntaak omvatten.

Om de resultaten te verkrijgen zal ik gebruik maken van een ‘Ordinary Least Squares’ (OLS)-regressie. Bij deze manier van regresseren wordt op basis van meerdere observaties een (lineaire) regressielijn geschat die het beste de waarden van alle observaties weet te vatten. Aangezien de dataset observaties van meerdere variabelen over meerdere jaren bevat, is hier sprake van paneldata.

Om het gevaar van ‘Omitted variable bias’ (OVB) tegen te gaan worden er diverse econometrische strategieën gehanteerd. OVB houdt in dat er bepaalde factoren buiten de regressieformule zowel invloed hebben op de afhankelijke variabele als op de onafhankelijke variabelen. Een voorbeeld is het aantal bedrijfsvestigingen in een bepaalde gemeente, dit heeft zowel invloed op de hoogte van de algemene uitkering van het Gemeentefonds (via de verdeelmaatstaven, zie Appendix A) als op het aantal bijstandsuitkeringen. Voor deze OVB kan gecorrigeerd worden door bepaalde controlevariabelen toe te voegen aan de regressieformule; zo kan de variabele ‘bedrijfsvestigingen’ toegevoegd worden.

Verder probeer ik de OVB te minimaliseren door zogenaamde ‘fixed effects’ mee te nemen in de schattingen. Via fixed effects kan er voor andere factoren gecorrigeerd worden, dit gebeurt door dummy variabelen toe te voegen. Ik zal onder andere een dummy variabele voor alle verschillende plaatsen toevoegen. Zodoende kan er gecontroleerd worden voor plaatsen die, bijvoorbeeld, van oudsher een slecht bestuur hebben, waardoor de effectiviteit van het beleid gering is. Door een dummy variabele voor de desbetreffende plaats op te nemen wordt het slechte bestuur als ‘gegeven’ beschouwd waardoor de overige invloeden alsnog geanalyseerd kunnen worden. Tevens zal ik een fixed effect toevoegen voor de tijdsgeslacht. Door een dummy op te nemen voor het betreffende jaar kan er gecorrigeerd worden voor invloeden die op dat moment voor alle gemeentes gelden. Zo zal een economische recessie invloed hebben op alle gemeentes.

Tot slot zal ik proberen om ‘reverse causation’ tegen te gaan. Reverse causation heeft betrekking op de situatie dat oorzaak-gevolg is omgedraaid, of op de situatie dat X resulteert in Y, maar Y ook in X. Denk, ter illustratie, opnieuw aan het voorbeeld met de bijstandsuitkeringen. Omdat de algemene uitkering voor een deel gebaseerd is op het aantal bijstandsuitkeringen is het mogelijk dat er een tegengestelde causaliteit ontstaat. Zo kan het voorkomen dat de overheid op basis van het aantal bijstandsuitkeringen besluit dat de algemene uitkering voor een gemeente omhoog moet. Het resultaat is dat de algemene uitkering in het desbetreffende jaar toeneemt, *omdat* het aantal bijstandsuitkeringen ook toeneemt. Een regressieanalyse zou tot de conclusie kunnen komen dat de algemene uitkering dus geen effect heeft: hoewel de uitkering toeneemt, verslechtert de situatie alleen maar. Het aantal bijstandsuitkeringen heeft hier zowel effect op de hoogte van de uitkering, als ook andersom. Om dit gevaar van ‘bias’ tegen te gaan zal ik de hoogte van de uitkering op moment $t - 1$ gebruiken om de effectiviteit van het beleid op moment t te meten. Vanwege deze ‘bias’ zijn ook de gegevens van de controlevariabelen allen gemeten op tijdstip t . Indien de uitkering op moment $t - 1$ toeneemt, maar het aantal bijstandsuitkeringen op moment t afneemt, zouden we kunnen stellen dat het beleid effect heeft.

De regressies zullen de volgende vorm hebben:

$$Y_{t,i} = \beta_0 + \beta_1 * (\text{algemene uitkering})_{t-1,i} + \beta_n * X_{t,i} + \alpha_t + \alpha_i + \varepsilon_{t,i}$$

De afhankelijke variabele $Y_{t,i}$ wordt geregresseerd tegen de (natuurlijke logaritme van de) algemene uitkering. β_n staat voor de coëfficiënten van de verschillende controlevariabelen $X_{t,i}$. $X_{t,i}$ geeft de verschillende controlevariabelen weer voor plaats i in jaar t . Verder staat α_t voor het ‘fixed effect’ van jaar t , terwijl α_i staat voor het ‘fixed effect’ van plaats i . $\varepsilon_{t,i}$ geeft de foutterm weer.

Alle variabelen in de regressie zijn in natuurlijk logaritme, aangezien dit de analyse van de effecten eenvoudiger maakt. Alleen de variabelen die een bepaald percentage representeren, zoals het ‘% allochtonen’ in een willekeurige plaats zijn niet als natuurlijk logaritme opgenomen.

Data

De gegevens over het totale bedrag aan algemene uitkeringen dat elke gemeente jaarlijks krijgt, komt van de website van de Rijksoverheid. Op deze website staat voor de jaren 2008 tot en met 2016 exact uitgesplitst hoeveel elke gemeente precies krijgt en hoe dit bedrag is opgebouwd op basis van de verschillende verdeelmaatstaven (Rijksoverheid, 2016). De data voor alle controlevariabelen komt van het Centraal Bureau voor de Statistiek. (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2016)

Sociale zekerheid

Om de prestaties van de gemeentes wat betreft de sociale zekerheid te meten gebruik ik als afhankelijke variabelen het aantal personen met een werkloosheidsuitkering (WW) en het aantal personen met een bijstandsuitkering. De WW is een tijdelijke uitkering om het verlies van inkomen tussen twee banen op te vangen (Rijksoverheid, 2016). De bijstandsuitkering is een meer structurele uitkering indien iemand niet langer in aanmerking komt voor een overige uitkering (zoals de WW). De verwachting is dat een gemeente die een relatief hoge algemene uitkering (per inwoner) ontvangt, meer kan doen voor de werkgelegenheid in de desbetreffende gemeente. Hierdoor zal op de korte termijn het aantal personen met een WW-uitkering afnemen en op de lange termijn het aantal personen met een bijstandsuitkering. Voor de regressie maak ik gebruik van data van het Centraal Bureau voor de Statistiek tussen 2009 en 2014 (CBS) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2016). Hierdoor komt het totaal aantal observaties uit op 2286; het aantal observaties met controlevariabelen komt uit op 770.

Voor het aantal werkloosheid- en bijstandsuitkeringen maak ik gebruik van een drietal controlevariabelen: het aantal inwoners, het percentage allochtonen en het aantal bedrijfsvestigingen in een bepaalde plaats. Het idee is dat een toename van het aantal inwoners resulteert in meer uitkeringen. Verder is er van allochtonen bekend dat zij meer moeite hebben met de taal en lastiger aan een baan komen dan autochtonen; een plaats met meer allochtonen zal doorgaans dan ook meer uitkeringen verstrekken (Boerdam, Onbekend). Tot slot is het de verwachting dat het aantal bedrijfsvestigingen het aantal uitkeringen vermindert. Immers, hoe meer bedrijven er in een plaats gevestigd zijn hoe hoger de werkgelegenheid zal zijn.

Zorg

Voor de zorg gebruik ik als afhankelijke variabelen het sterftecijfer en het geboortecijfer per gemeente. Het idee is dat een hogere algemene uitkering (per inwoner) leidt tot meer investeringen in de (kwaliteit van) zorg. Door deze betere zorg zullen naar alle waarschijnlijkheid relatief meer kinderen levend ter wereld komen en zullen er waarschijnlijk relatief minder mensen sterven. Wederom maak ik gebruik van data van het CBS. Doordat ik gegevens tussen 2009 en 2014 gebruik, komt het totaal aantal observaties uit op 2286 (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2016).

De controlevariabelen die ik gebruik voor het geboorte- en sterftecijfer zijn: het aantal inwoners, de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis, de gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk en het percentage inwoners dat in een bepaalde leeftijdscategorie valt. Een toename van het aantal inwoners zal normaal gesproken zorgen voor meer geboortes en sterfte. Verder is de verwachting dat hoe hoger de afstand tot een ziekenhuis of huisartsenpraktijk, hoe meer mensen er overlijden c.q. hoe minder baby's er levend geboren worden. Tot slot heb ik de controlevariabele voor de leeftijdsklasse toegevoegd omdat het de verwachting is dat de leeftijdsopbouw van de bevolking ook een rol speelt. Zo zullen er in een zwaar vergrijsde gemeente minder geboortes plaatsvinden maar juist meer sterfgevallen.

Onderwijs

Om de prestaties van de gemeentes op het gebied van onderwijs te meten gebruik ik als afhankelijke variabelen het aantal vroegtijdig schoolverlaters (VSV'ers). Dit zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder een startkwalificatie te hebben behaald. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo-, vwo-, mbo 2-niveau (Dienst

Uitvoering Onderwijs, 2016). De verwachting is dat gemeentes met een hogere algemene uitkering (per inwoner) meer kunnen doen om een goed onderwijsklimaat te creëren. Zo kunnen scholen eerder uitbreiden of zijn er meer combinatiefunctionarissen aanwezig. Voor de observaties per gemeente maak ik gebruik van data van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap tussen 2013 en 2015 (Zoom in op schooluitval, 2016). Het totaal aantal observaties is 1164. Na toevoeging van controlevariabelen komt dit totaal aan observaties uit op 765.

Voor het aantal vroegtijdig schoolverlaters zijn de volgende controlevariabelen opgenomen: het aantal inwoners, het percentage allochtonen in een plaats, het aantal bijstandsuitkeringen, het aantal leerlingen op het Voortgezet Onderwijs en het aantal leerlingen op het Middelbaar Beroeps Onderwijs. Hoe meer mensen er in een bepaalde plaats wonen, hoe meer kinderen vroegtijdig uit het onderwijstraject zullen stappen. Daarnaast hebben kinderen van allochtonen doorgaans meer moeite met school dan autochtone kinderen, aangezien ze de taal vaak minder vaardig zijn (Holter, 2008). Uit onderzoek is verder gebleken dat kinderen die opgroeien in armoede (in de bijstand) vaak achterlopen op andere kinderen wat betreft de schoolprestaties (Elich, 2015). Voor deze kinderen is extra ondersteuning, zoals bijles, vaak niet haalbaar. Verder zijn er controlevariabelen toegevoegd voor de herkomst van de schoolverlaters, aangezien MBO'ers eerder uitvallen dan VO'ers.

Wonen

Wat betreft het wonen in een gemeente is, naast de waarde van de onroerende zaken, vooral de woningvoorraad en de waarde van de onroerende zaken van belang. De woningvoorraad bevat alle koop- en huurwoningen in een bepaalde gemeente, op de voorwaarde dat zij een eigen adres hebben. De WOZ wordt middels een taxatie van een bepaalde steekproef door de gemeente bepaald. Hierbij gaat de gemeente uit van het bedrag dat de onroerende zaak zou moeten opbrengen op 1 januari van het vorige jaar (Rijksoverheid, 2016). Aangezien de WOZ-waarde direct invloed heeft op de algemene uitkering (zie ook het Theoretisch raamwerk en Appendix A) laat ik deze in de regressie buiten beschouwing. Verder is de verwachting dat er bij een hogere uitkering meer geld beschikbaar is om de woningvoorraad te behouden of zelfs uit te breiden. De data voor de jaren 2009 tot en met 2014 komt opnieuw van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2016). Het totaal aantal observaties is 2286.

Als controlevariabele voor de woningvoorraad heb ik een variabele voor het aantal inwoners opgenomen. Indien er meer mensen in een bepaalde plaats wonen, zal de behoefte aan woningen groter zijn. Om deze behoefte bij te benen is de verwachting dat er extra gebouwd zal worden, waardoor de woningvoorraad toeneemt.

Ruimtelijke ordening

Voor de ruimtelijke ordening kijk ik naar de totale lengte van de gemeentelijke wegen. Dit zijn de wegen die door de gemeente aangelegd en beheerd worden. Aangezien de gemeente verantwoordelijk is voor deze wegen, ligt het voor de hand dat er in verhouding meer wegen worden aangelegd als er meer geld te besteden is. Ook over de lengte van de gemeentelijke wegen in kilometers heeft het CBS data beschikbaar (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2016). De periode waar ik naar gekeken heb loopt van 2009 tot en met 2015, waardoor het totale aantal observaties voor deze regressie 2673 is.

Voor 'bias' in de regressie van de totale lengte van de gemeentelijke wegen corrigeer ik door extra variabelen op te nemen voor het aantal inwoners en het aantal personenauto's. Hoe meer mensen er in een plaats wonen hoe meer kilometers aan weg er nodig zal zijn. Hetzelfde geldt voor het aantal personenauto's: indien veel mensen een auto hebben is er, om opstoppingen tegen te gaan, meer behoefte aan wegen en parkeerplaatsen.

Algehele prestaties

Tot slot is het ook interessant om iets te zeggen over de algehele prestaties van de gemeentes, dus niet specifiek uitgesplitst naar een bepaalde kerntaak. Naar deze prestaties doet het weekblad Elsevier jaarlijks onderzoek. Zij beoordelen alle gemeentes op basis van de kwaliteit van de basisvoorzieningen, plusvoorzieningen, economie en werk, groene en blauwe kwaliteit, rust en ruimte, harmonieus leefklimaat en de bereikbaarheid. Vervolgens maken ze een rangorde van al deze gemeentes (Elsevier, 2015). In dit onderzoek zal ik ook de positie van de gemeente op deze ranglijst voor het jaar 2015 als afhankelijke variabele gebruiken. Aangezien deze gegevens, in tegenstelling tot de rest, geen paneldata bevat maak ik ook gebruik van een iets andere regressiemethode. Hoewel het idee hetzelfde is als bij de eerdere regressieformules, zal er geen gebruik worden gemaakt van fixed effects, de formule komt er dan ook als volgt uit te zien:

$$\text{Algehele prestaties}_i = \beta_0 + \beta_1 * (\text{algemene uitkering})_{t-1,i} + \varepsilon_i$$

In totaal zijn er voor deze analyse een totaal van 293 observaties beschikbaar; dit is het aantal gemeentes dat Nederland in 2015 kende.

Als controlevariabelen voeg ik alle afhankelijke variabelen toe die ik voor de voorgaande regressies heb gebruikt. Deze afhankelijke variabelen zouden een goed beeld moeten geven van de effectiviteit van het beleid. Door voor deze belangrijke beleidspunten te corrigeren zou duidelijk moeten worden of een toename van de algemene uitkering ook daadwerkelijk een positieve invloed heeft op de positie van de gemeente op de lijst van Elsevier.

Resultaten

Sociale zekerheid

Tabel 1 laat de resultaten voor de sociale zekerheid zien. Om de prestaties van de gemeentes wat betreft de sociale zekerheid te meten gebruik ik als afhankelijke variabelen het aantal personen met een werkloosheidsuitkering (WW) en het aantal personen met een bijstandsuitkering.

	(1) Werkloosheidsuitkering	(2) Werkloosheidsuitkering	(3) Bijstandsuitkering	(4) Bijstandsuitkering
Constante	-1.900** (0.905)	1.726 (2.129)	-0.926** (0.467)	1.595 (2.735)
Algemene uitkering	1.193*** (0.133)	-0.174** (0.072)	1.017*** (0.069)	-0.050 (0.092)
Inwoners		0.294 (0.291)		-1.262*** (0.374)
Allochtonen (%)		0.006 (0.012)		0.081*** (0.016)
Bedrijfsvestigingen		0.376** (0.187)		2.160*** (0.241)
R²	0.131	0.900	0.290	0.606
Observaties	2286	770	2277	768

Tabel 1: resultaten voor de werkloosheidsuitkering en de bijstandsuitkering

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. De standaardfouten worden tussen de haakjes weergegeven. Indien niet anders vermeld zijn alle variabelen in natuurlijke logaritmes. Alle modellen bevatten fixed effects voor stad en jaar.

De resultaten van model 1 laten zien dat de algemene uitkering van het Gemeentefonds een ‘positief’ effect heeft op het aantal werkloosheidsuitkeringen. Op basis van dit model zal het aantal uitkeringen met ongeveer 119% toenemen, indien de uitkering per gemeente met 1% stijgt. Dit resultaat is contra-intuïtief, aangezien we zouden verwachten dat het werkloosheidsprobleem met meer geld in ieder geval deels opgelost zou kunnen worden. Op basis van model 1 lijkt dit niet het geval te zijn. Echter, wanneer we enkele controlevariabelen toevoegen, zoals is gedaan in model 2, slaat het teken van de parameter om. Hoewel de controlevariabelen voor ‘% allochtonen’ en ‘inwoners’ niet significant zijn, is de controlevariabele voor het aantal bedrijfsvestigingen dit wel. Ook de R^2 van model 2 neemt erg toe ten opzichte van model 1. Een toename van de algemene uitkering met 1% heeft nu een daling van het aantal werkloosheidsuitkeringen met 17% tot gevolg. Een

verhoging van de algemene uitkering lijkt dus een goede invloed op het aantal werkloosheidsuitkeringen te hebben.

In eerste instantie lijkt model 3, met als afhankelijke variabele het aantal bijstandsuitkeringen, op model 1. Ook in dit model zijn de constante en de onafhankelijke variabelen significant. Daarnaast laat ook dit model een contra-intuïtief ‘positief’ teken zien voor de variabele van de algemene uitkering. Op het moment dat er in model 4 controlevariabelen worden toegevoegd, verdwijnt de significantie voor de coëfficiënt van de algemene uitkering. De controlevariabelen zijn wel allemaal erg significant. Op basis van dit model wordt er dan ook geen (positief of negatief) effect gevonden voor de algemene uitkering op het aantal bijstandsuitkeringen.

Concluderend lijkt de algemene uitkering, op basis van model 2, een positief effect te hebben op het aantal werkloosheidsuitkeringen. De algemene uitkering lijkt, op basis van model 4, geen effect te hebben op het aantal bijstandsuitkeringen.

Zorg

Tabel 2 geeft de resultaten voor de zorg weer. Als afhankelijke variabelen heb ik het geboorte- en het sterftcijfer gebruikt.

	(1) Geboortecijfer	(2) Geboortecijfer	(3) Sterftcijfer	(4) Sterftcijfer
Constante	8.221*** (0.302)	-7.488*** (2.346)	3.955*** (0.311)	-6.611*** (2.527)
Algemene uitkering	-0.387*** (0.044)	0.004 (0.043)	0.219*** (0.046)	-0.030 (0.046)
Inwoners		1.026*** (0.061)		0.980*** (0.065)
Gemiddelde afstand ziekenhuis (km)		0.004 (0.021)		0.003 (0.023)
Gemiddelde afstand huisartsenpraktijk (km)		-0.007 (0.028)		-0.051* (0.030)
Inwoners tussen 0-5 jaar oud (%)		-0.010 (0.024)		0.015 (0.259)
Inwoners tussen 5-10 jaar oud (%)		-0.065*** (0.024)		-0.001 (0.026)
Inwoners tussen 10-15 jaar oud (%)		-0.005 (0.024)		-0.011 (0.026)
Inwoners tussen 15-20 jaar oud (%)		0.028 (0.024)		0.008 (0.026)
Inwoners tussen 20-25 jaar oud (%)		0.002 (0.024)		-0.020 (0.025)
Inwoners tussen 25-45 jaar oud (%)		0.091*** (0.023)		0.026 (0.025)
Inwoners tussen 45-65 jaar oud (%)		0.010 (0.023)		0.029 (0.024)
Inwoners tussen 65-80 jaar oud (%)		0.019 (0.022)		0.029 (0.024)
Inwoners 80+ jaar oud (%)		0.022 (0.024)		0.100*** (0.026)
R²	0.062	0.955	0.103	0.974
Observaties	2286	2286	2286	2286

Tabel 2: resultaten voor het geboortecijfer en het sterftcijfer

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. De standaardfouten worden tussen de haakjes weergegeven. Indien niet anders vermeld zijn alle variabelen in natuurlijke logaritmes. Alle modellen bevatten fixed effects voor stad en jaar.

In model 1 doet een toename van de algemene uitkering met 1% het aantal geboortes met ongeveer 39% afnemen. De R^2 van dit model is met 0.062 erg laag. In model 2 worden er verschillende controlevariabelen toegevoegd, waardoor de verklarende kracht toeneemt tot maar liefst 0.955. In dit model zijn een aantal controlevariabelen significant: het aantal inwoners, het aantal inwoners tussen de 5 en 10 jaar oud en het aantal inwoners tussen de 25 en 45 jaar oud. Dat meer inwoners in een bepaalde gemeente zal leiden tot meer geboortes is evident. Tevens is het logisch dat het aantal 25- tot 45-jarigen dat in een gemeente woont een positief effect heeft op het aantal geboortes; de meeste ‘nieuwe’ ouders vallen in deze leeftijdsklasse. Het aantal inwoners dat tussen de 5 en 10 jaar oud is heeft een negatief effect op het aantal geboortes. Dit komt waarschijnlijk doordat kinderen op deze leeftijd normaal gesproken nog geen kinderen kunnen krijgen. Door het toevoegen van al deze controlevariabelen is de parameter van de algemene uitkering niet meer significant. De algemene uitkering lijkt geen effect te hebben op het aantal geboortes.

Model 3 en 4 laten een soortgelijk patroon als model 1 en 2 zien. In model 3 laat een stijging van de algemene uitkering met 1% het aantal sterftegevallen met 22% toenemen. Wanneer er in model 4 controlevariabelen toegevoegd worden verdwijnt de significantie van de algemene uitkering. Er lijkt geen effect te zijn. Wel zijn de coëfficiënten van het aantal inwoners, de gemiddelde afstand tot de huisartsenpraktijk en het aantal 80-plussers significant. Hoe meer inwoners een gemeente heeft hoe meer mensen er zullen overlijden. Tevens is het logisch dat het aantal 80-plussers een positief effect heeft op het aantal sterftegevallen, aangezien deze mensen van alle leeftijdscategorieën doorgaans het minst lang te leven hebben. Interessanter is het feit dat de gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk in een gemeente een negatief effect op het sterftecijfer lijkt te hebben. Een mogelijke verklaring hiervoor is het verschil in de kwaliteit van de zorg tussen steden en dorpen. In steden is de gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk doorgaans minder, maar is tevens de zorg slechter. Illustratief hierbij is de zwarte lijst met elf organisaties voor verpleeghuizen die ver onder de maat presteren die de Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft opgesteld; acht hiervan zijn voornamelijk werkzaam in een grote stad (Back & Smal, 2016).

Concluderend lijkt de algemene uitkering op basis van deze modellen geen effect te hebben op het geboortecijfer en het sterftecijfer. Andere factoren, zoals de leeftijd van (een deel van) de bevolking spelen wel een significante rol.

Onderwijs

In tabel 3 staan de resultaten voor het onderwijs. Om de prestaties van de gemeentes op het gebied van onderwijs te meten gebruik ik als afhankelijke variabelen het aantal vroegtijdig schoolverlaters (VSV'ers). Dit zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die het onderwijs verlaten zonder een startkwalificatie te hebben behaald.

Onderwijs		
	(1) Vroegtijdig schoolverlaters	(2) Vroegtijdig schoolverlaters
Constante	7.920*** (1.482)	0.781 (9.280)
Algemene uitkering	-0.633*** (0.217)	0.594* (0.331)
Inwoners		0.135 (1.003)
Allochtonen (%)		-0.019 (0.064)
Aantal bijstandsuitkeringen		-0.020 (0.195)
Aantal leerlingen op het MBO		0.140 (0.101)
Aantal leerlingen op het Voortgezet Onderwijs		-0.391 (0.650)
R²	0.130	0.485
Observaties	1164	763

Tabel 3: resultaten voor het aantal vroegtijdig schoolverlaters

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. De standaardfouten worden tussen de haakjes weergegeven. Indien niet anders vermeld zijn alle variabelen in natuurlijke logaritmen. Alle modellen bevatten fixed effects voor stad en jaar.

Wat betreft het onderwijs is de coëfficiënt voor de algemene uitkering in zowel model 1 als model 2 significant. In model 1 leidt een toename van de algemene uitkering met 1% tot een afname van het aantal vroegtijdig schoolverlaters met 63%. Nadat er verschillende controlevariabelen toegevoegd worden wordt de parameter van de algemene uitkering minder significant. De significantie loopt terug van 0.004 naar 0.073. Het teken slaat echter wel om;

een toename van de algemene uitkering met 1% leidt nu tot een stijging van het aantal vroegtijdig schoolverlaters met 59%. Al met al lijkt de algemene uitkering dus een negatief effect te hebben op de prestaties van het onderwijs, gemeten in het aantal vroegtijdig schoolverlaters. Het is onduidelijk wat precies de oorzaak is van deze resultaten.

Wonen

Tabel 4 laat de resultaten voor het wonen zien, gemeten in de woningvoorraad. De woningvoorraad bevat alle koop- en huurwoningen in een bepaalde gemeente, op de voorwaarde dat zij een eigen adres hebben.

	(1) Woningvoorraad	(2) Woningvoorraad
Constante	8.237*** (0.133)	-1.663*** (0.202)
Algemene uitkering	0.168*** (0.020)	0.115*** (0.012)
Inwoners		1.002*** (0.019)
R²	0.101	0.993
Observaties	2286	2286

Tabel 4: resultaten voor de woningvoorraad

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. De standaardfouten worden tussen de haakjes weergegeven. Indien niet anders vermeld zijn alle variabelen in natuurlijke logaritmes. Alle modellen bevatten fixed effects voor stad en jaar.

Model 1 laat zien dat de hoogte van de algemene uitkering een positief effect heeft op de woningvoorraad. Een toename van de uitkering met 1% leidt tot een toename van de woningvoorraad met ongeveer 17%. Wanneer er in model 2 een controlevariabele wordt toegevoegd daalt de grootte van de parameter, maar deze blijft wel sterk significant. Model 2 laat zien dat een toename van 1% een stijging van de woningvoorraad met 12% tot gevolg heeft. Tevens is de R^2 van model 2 uitermate hoog. Al met al heeft de algemene uitkering, op basis van deze resultaten, een positieve invloed op de woningvoorraad.

Ruimtelijke ordening

In tabel 5 staan de resultaten voor de ruimtelijke ordening. Voor deze ruimtelijke ordening kijk ik naar de totale lengte van de gemeentelijke wegen. Dit zijn de wegen die door de gemeente aangelegd en beheerd worden.

	Lengte gemeentelijke wegen (km)	Lengte gemeentelijke wegen (km)
Constante	4.981*** (0.146)	-8.545*** (0.146)
Algemene uitkering	0.079*** (0.021)	-0.014 (0.009)
Inwoners		1.262*** (0.020)
Aantal personenauto's		0.129*** (0.014)
R²	0.058	0.524
Observaties	2673	2673

Tabel 5: resultaten voor de lengte van de gemeentelijke wegen

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. De standaardfouten worden tussen de haakjes weergegeven. Indien niet anders vermeld zijn alle variabelen in natuurlijke logaritmen. Alle modellen bevatten fixed effects voor stad en jaar.

Op basis van model 1 bestaat er een positief verband tussen de hoogte van de algemene uitkering en de totale lengte van de gemeentelijke wegen. Zo zou een toename van 1% leiden tot 8% extra asfalt. In model 2, waar de controlevariabelen zijn toegevoegd, is de significantie van de algemene uitkering volledig verdwenen. De controlevariabelen 'inwoners' en 'aantal personenauto's' zijn wel allemaal significant. Zoals we verwachtten resulteren meer inwoners en meer auto's in een bepaalde plaats in meer asfalt. Aangezien de coëfficiënt voor de algemene uitkering niet significant is, lijkt er geen effect te zijn tussen de algemene uitkering en het aantal kilometers gemeentelijke weg.

Algehele prestaties

Tot slot bevat tabel 6 de resultaten voor de algehele prestaties van de gemeentes. Naar deze prestaties doet het weekblad Elsevier jaarlijks onderzoek. Zij beoordelen alle gemeentes op basis van de kwaliteit van de basisvoorzieningen, plusvoorzieningen, economie en werk, groene en blauwe kwaliteit, rust en ruimte, harmonieus leefklimaat en de bereikbaarheid.

	(1) Positie ranglijst	(2) Positie ranglijst	(3) Positie ranglijst
Constante	-3.968 (3.043)	-4.289 (2.704)	18.857*** (3.398)
Algemene uitkering	1.308*** (0.444)	1.137** (0.477)	-0.147 (0.319)
Inwoners		0.145 (0.108)	1.693* (0.916)
Woningvoorraad			-1.584** (0.735)
Gemiddelde WOZ-waarde			-2.917*** (0.254)
Lengte gemeentelijke wegen (km)			0.411*** (0.008)
Vroegtijdig schoolverlaters			0.050 (0.077)
Geboortecijfer			-0.131 (0.220)
Sterftcijfer			-0.262 (0.237)
Aantal werkloosheidsuitkeringen			0.158 (0.229)
Aantal bijstandsuitkeringen			-0.142 (0.173)
R²	0.063	0.076	0.503
Observaties	393	391	389

Tabel 6: resultaten voor positie op de ranglijst van Elsevier

*** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$. De heteroskedastische consistente (HAC) standaardfouten worden tussen de haakjes weergegeven. Indien niet anders vermeld zijn alle variabelen in natuurlijke logaritmes.

Het is interessant om te bezien of de hoogte van de algemene uitkering van invloed is op het algehele woonklimaat in een gemeente. Naarmate het prettiger leven is in een bepaalde gemeente stijgt de positie van de betreffende gemeente op de ranglijst. Een nummer 1-notering is het hoogst haalbare, terwijl een notering op plek 393 het slechts haalbare is. Model 1 en 2 laten een ‘positief’ effect zien, in de zin dat een toename van de algemene uitkering met 1% de huidige positie van de gemeente op de ranglijst met ongeveer 120% verslechtert. Ook dit is contra-intuïtief, aangezien we zouden verwachten dat meer geld leidt tot meer mogelijkheden om de leefomgeving te verbeteren. Op het moment dat er in model 3 diverse controlevariabelen worden toegevoegd is wordt de p-waarde van de algemene uitkering niet meer significant. Wel is het teken van de parameter nu omgeslagen. Een toename van 1% zou nu een verbetering van de positie met 15% tot gevolg hebben. Dit is erg veel, maar bedacht moet worden dat een 1% toename van de algemene uitkering vaak duizenden euro’s aan extra inkomsten betekend. Voor Rozendaal, de gemeente die in 2016 de minst hoge uitkering ontving, zou een 1% toename voor €25.000, - aan extra inkomsten zorgen. Voor Amsterdam, de gemeente met de hoogste uitkering, is dit bedrag zelfs €20.000.000, - (Rijksoverheid, 2016). Desalniettemin geeft dit model, gezien het ontbreken van de benodigde significantie, niet genoeg aanknopingspunten om te concluderen dat er sprake is van een effect.

Discussie

Zoals elke wetenschappelijke bijdrage heeft ook dit onderzoek zijn beperkingen. Een van de grootste beperkingen is dat we simpelweg niet precies weten waar het geld aan uitgegeven wordt. Omdat de algemene uitkering van het Gemeentefonds niet geoormerkt is, zijn de gemeentes vrij om te bepalen waar het geld aan besteed wordt. Hierdoor is het mogelijk dat de keuzes die ik in dit onderzoek heb gemaakt, om bijvoorbeeld de kwaliteit van het onderwijs te meten in het aantal vroegtijdig schoolverlaters, verkeerd zijn. Wanneer het meeste geld in de nieuwbouw van een openbare school gaat zitten, zal mijn gekozen maatstaf voor het aantal vroegtijdig schoolverlaters waarschijnlijk geen resultaat sorteren.

Hoewel dit gebrek aan specificiteit een van de grootste tekortkomingen is, is het tevens inherent aan de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Doordat het geld niet geoormerkt is zal het altijd lastig zijn om specifieke effecten te vinden. Toch ben ik van mening dat een

onderzoek naar het Gemeentefonds van zeer groot belang is, aangezien het overduidelijk de grootste bron van inkomsten is voor het lokaal bestuur. Juist omdat het om zo veel geld gaat, zou het verkeerd zijn om helemaal geen onderzoek te doen.

Toch zijn er een aantal aspecten welke in een volgend onderzoek voor verbetering vatbaar zijn. Allereerst zou het goed zijn extra methoden en technieken in te zetten om de zogenaamde ‘reverse causality’ tegen te gaan. Hoewel ik geprobeerd heb dit te doen door met verschillende momenten in de tijd te werken, is er zeker nog ruimte voor verbetering. Het is zeer de vraag of een verhoogde uitkering überhaupt direct binnen één jaar tot effectief beleid kan leiden. Het kan dan ook nuttig zijn om de effectiviteit over een langer tijdspan te onderzoeken, bijvoorbeeld vijf jaar. Tevens zou het aantal controlevariabelen nog verhoogd kunnen worden, juist omdat er zoveel invloeden zijn die meespelen.

Verder zouden de variabelen c.q. indicatoren die gebruikt zijn om de effectiviteit van de kerntaken van de gemeente te meten nog verbeterd kunnen worden. In het bijzonder de variabelen voor de zorg, het wonen en de ruimtelijke ordening staan nog voor verbetering open. In dit verband zou het ook zinvol zijn om te kijken waar gemeentes nu werkelijk het geld aan besteden. Indien er nauwelijks geld uitgegeven wordt aan de openbare ruimte ligt het voor de hand dat er voor deze variabele geen effect wordt gevonden.

Tot slot is het ook interessant om nog nader te onderzoeken of er sprake van ‘spillover effecten’ is in Nederland. Hoewel elke gemeente in principe een uitkering ontvangt, zijn er toch nog grote verschillen tussen de gemeentes in Nederland waarneembaar. Een onderzoek naar het effect van de hoogte van de uitkering (per inwoners) op het aantal verhuizingen heeft in dat kader zeker potentie.

Conclusie

Concluderend zijn de uitkomsten van dit onderzoek gemengd. Op het gebied van de sociale zekerheid (het aantal werkloosheidsuitkeringen) lijkt de algemene uitkering een positieve invloed te hebben. Op het aantal bijstandsuitkering is desalniettemin geen effect gevonden. Ook voor het wonen, gekwantificeerd in de totale woningvoorraad, heb ik een positief effect waargenomen. Het lijkt zo te zijn dat de algemene uitkering direct invloed heeft op deze

gemeentelijke kerntaken. Vanwege het bewezen effect zou een mogelijke aanbeveling kunnen zijn dat gemeentes hier een (groter) deel van hun budget aan besteden.

Voor het onderwijs heb ik een negatief effect gevonden, in de zin dat een hogere algemene uitkering meer vroegtijdig schoolverlaters tot gevolg lijkt te hebben. Het is niet geheel duidelijk wat de achterliggende oorzaak van dit effect is.

Op het gebied van zorg, ruimtelijke ordening en de algehele prestaties heb ik met dit onderzoek geen effecten kunnen kwantificeren. Voor al deze gekozen variabelen was de coëfficiënt voor de algemene uitkering niet significant, waardoor het lastig is om echt conclusies te verbinden aan de uitkomsten van de regressie. Uiteraard is geen resultaat ook een resultaat, maar het is lastig om hier beleidsaanbevelingen op te baseren.

Wat betreft dit beleid moet de conclusie zijn dat er toch te weinig aanknopingspunten zijn om daadwerkelijk harde uitspraken te doen over de effectiviteit van de algemene uitkering. Het overhevelen van niet gelabeld geld van het Rijk naar de gemeentes heeft zeker zijn voordelen, aangezien de gemeentelijke bestuurders naar eigen inzicht kunnen bepalen hoe zij dit geld wensen te besteden. Toch is het maar zeer de vraag of ook de burgers gebaat zijn bij deze vorm van financiering. Met de autoriteit komt ook de verantwoordelijkheid. De inwoners moeten in staat zijn om eens de vier jaar, wanneer er verkiezingen zijn, het vertrouwen in de bestuurders op te zeggen. Door de huidige vormgeving van de geldstromen is het lastig voor burgers om te beoordelen of de publieke middelen effectief besteed zijn. Momenteel moeten de inwoners er maar op vertrouwen dat dit het geval is. De Russische politicus Vladimir Lenin zei al eens: “Vertrouwen is goed, controle is beter.”

Bibliografie

- Allers, M. (2005). De verdeling van het gemeentefonds: kritiek op de bestaande methode en voorstel voor alternatief. *Tijdschrift voor Openbare Financiën*, 158-189.
- Back, M., & Smal, E. (2016, Juli 5). *Lijst met onder toezicht gestelde zorginstellingen openbaar gemaakt*. Opgehaald van NRC.nl:
<http://www.nrc.nl/nieuws/2016/07/05/lijst-met-onder-toezicht-gestelde-zorginstellingen-openbaar-gemaakt>
- Bekkers, H. (2016, Mei 6). *Gemeentefonds finaal op de kop*. Opgehaald van Binnenlands Bestuur: <http://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/nieuws/gemeentefonds-finaal-op-de-kop.9533873.lynkx>
- Bekkers, H. (2016, Maart 15). *Plasterk zet herverdeling gemeentefonds op losse schroeven*. Opgehaald van Binnenlands Bestuur:
<http://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/nieuws/plasterk-zet-herverdeling-gemeentefonds-op-losse.9524401.lynkx>
- Boerdam, A. (Onbekend). *Veel uitkeringen onder niet-westerse allochtonen*. Opgehaald van Centraal Bureau voor de Statistiek: <https://www.cbs.nl/-/media/imported/documents/2003/11/2003-k1-b-15-p042-art.pdf>
- Brollo, F., Nannicini, T., Perotti, R., & Tabellini, G. (2013). The Political Resource Curse. *American Economic Review*, 1759-1796.
- Busso, M., Gregory, J., & Kline, P. M. (2010). Assessing the incidence and efficiency of a prominent place based policy. *National Bureau of Economic Research*.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, Januari 4). *Aantal gemeentes in 2016 daalt naar 390*. Opgehaald van CBS.nl: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/01/aantal-gemeentes-in-2016-daalt-naar-390>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, Mei 25). *Regionale kerncijfers Nederland*. Opgehaald van CBS.nl:
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70072NED&D1=176,180&D2=101-104,107-108,110-111,113-116,118,121,123,125-127,130-132,135-137,140-141,143-144,146-147,149-150,153,157-161,167,169-177,179,181-183,185-187,190,192-196,198,200-201,203,206-2>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, Mei 25). *Regionale kerncijfers Nederland*. Opgehaald van CBS.nl:
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70072NED&D1=89,98&D2=101-104,107-108,110-111,113-116,118,121,123,125-127,130-132,135-137,140-141,143-144,146-147,149-150,153,157-161,167,169-177,179,181-183,185-187,190,192-196,198,200-201,203,206-207>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, Mei 25). *Regionale kerncijfers Nederland*. Opgehaald van CBS.nl:
<http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70072NED&D1=223&D2=101-104,107-108,110-111,113-116,118,121,123,125-127,130-132,135-137,140->

141,143-144,146-147,149-150,153,157-161,167,169-177,179,181-183,185-187,190,192-196,198,200-201,203,206-207,2

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, Mei 25). *Regionale kerncijfers Nederland*. Opgehaald van CBS.nl: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=70072ned&D1=0,57,59,226,229&D2=101&D3=a&HDR=T&STB=G1,G2&VW=T>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, Juli 15). *Regionale kerncijfers Nederland*. Den Haag/Heerlen, Nederland.
- De Gemeente. (2016, Juli 10). *Hoe komt de gemeente aan haar geld?* Opgehaald van De Gemeente: <http://degemeente.nl/hoe-komt-de-gemeente-aan-haar-geld>
- Dienst Uitvoering Onderwijs. (2016, Juni 1). *Voortijdig schoolverlaters (vsv'ers)*. Opgehaald van DUO.nl: https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/vschoolverlaten/
- Elich, J. (2015, Augustus 6). *Armoede leidt tot slechtere schoolprestaties*. Opgehaald van Sociaal Werk Nederland: <http://www.sociaalwerknederland.nl/thema/peuterspeelzaalwerk-opvoedondersteuning/nieuws/4241-armoede-leidt-tot-slechtere-schoolprestaties>
- Elsevier. (2015, Juni 27). *Beste buurten & gemeentes*. Elsevier. Opgehaald van Elsevier: <http://onderzoek.elsevier.nl/onderzoek/beste-gemeentes-2015/16>
- Europa Nu. (2016, Mei 09). *Structuurfondsen (ESIF)*. Opgehaald van Europa Nu: <https://www.europa-nu.nl/id/vh7downx7izu/structuurfondsen>
- Holter, N. (2008, September). *Oorzaken van voortijdig schoolverlaten*. Opgehaald van Nederlands Jeugd Instituut: http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Risicofactoren_VoortijdigSchoolverlaten.pdf
- McCann, P., & Rodríguez-Pose, A. (2011, December 05). *Why and When Development Policy Should Be Place-Based*. Opgehaald van OECD: http://www.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/oecd-regional-outlook-2011_9789264120983-en
- Neumark, D., & Simpson, H. (2014). *Place-based policies*. *National Bureau of Economic Research*.
- Raad voor de financiële verhoudingen. (2016, Mei 6). *Wel Zwitsers, geen geld?* Opgehaald van www.rob-rfv.nl: http://www.rob-rfv.nl/documenten/wel_zwitsers_geen_geld_-_herbezinning_financiele_verhoudingen.pdf
- Rijksoverheid. (2008, Maart 11). *Artikel 12-gemeentes (1999-2000)*. Opgehaald van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/10/24/artikel-12-gemeentes-1999-2000>
- Rijksoverheid. (2008, Maart 11). *Artikel 12-gemeentes (2001-2014)*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2004/12/31/artikel-12-gemeentes-2001-2004>

Rijksoverheid. (2008, Maart 11). *Artikel 12-gemeentes (2005-2008)*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2008/03/11/artikel-12-gemeentes-2005-2008>

Rijksoverheid. (2009, Maart 17). *Artikel 12-gemeentes (2009-2012)*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2009/03/17/artikel-12-gemeentes-2009-2012>

Rijksoverheid. (2012, December 3). *Artikel 12-gemeentes (2013-2016)*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2012/12/03/artikel-12-gemeentes-2013-2016>

Rijksoverheid. (2014, September 16). *Uitsplitsing integratie-uitkering Sociaal domein 2015 per gemeente (ods)*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2014/09/16/uitsplitsing-integratie-uitkering-sociaal-domein-2015-per-gemeente-ods>

Rijksoverheid. (2016, Juni 1). *Hoe bepalen gemeentes de WOZ-waarde?* Opgehaald van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/waardering-onroerende-zaken-woz/vraag-en-antwoord/woz-waarde-bepalen>

Rijksoverheid. (2016, Januari 19). *Rijksoverheid.nl*. Opgehaald van Verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds 2016, stand januari 2016:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/01/19/verdeling-van-de-algemene-uitkering-uit-het-gemeentefonds-2016-stand-januari-2016>

Rijksoverheid. (2016, Juni 1). *Taken van een gemeente*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeentes/inhoud/taken-gemeente>

Rijksoverheid. (2016, Juni 1). *Verdeling van de uitkering uit het gemeentefonds*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeentes-en-provincies/documenten/rapporten/2011/07/28/verdeling-van-de-uitkeringen-uit-het-gemeentefonds>

Rijksoverheid. (2016, Juni 1). *WW-uitkering*. Opgehaald van Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ww-uitkering>

Sociaal en Cultureel Planbureau. (2013). *Werk aan de wijk*. Den Haag: SCP-Publicatie 2013-15.

van den Berg, J. (2013, Juni 28). *Een te groot Gemeentefonds*. Opgehaald van Parlement & Politiek:

http://www.parlement.com/id/vjataot7gimu/een_te_groot_gemeentefonds?ref=home

- Vereniging Nederlandse Gemeentes. (2013, Januari). *De financiële stromen van Rijk naar gemeentes*. Opgehaald van VNG.nl:
https://vng.nl/files/vng/nieuws_attachments/2013/20130115_financiele_stromen.pdf
- Weisburg, D. (2008, Januari). *Place-Based Policing*. Opgehaald van Police Foundation:
<http://www.policefoundation.org/publication/place-based-policing/>
- Zoom in op schooluitval*. (2016, Juni 1). Opgehaald van VSV-Verkenner:
<http://www.vsvverkenner.nl/gemeentes>

Appendix A

De verdeling van de algemene uitkering per gemeente wordt, in 2016, op basis van de volgende maatstaven samengesteld:

Maatstaf	Gewichten inclusief uitkeringsfactor
ozb_waarde_woningen_eigenaren	-0,0011
ozb_waarde_niet_woningen_gebruikers	-0,0012
ozb_waarde_niet_woningen_eigenaren	-0,0015
belastingcapaciteit_niet_woningen_eigenaren_in_mln	551,11
bijstandsontvangers	€ 3.020,15
eenouderhuishoudens	€ 301,62
inwoners	€ 223,24
inwoners_kl_20_jaar	€ 351,26
inwoners_gr_64_jaar	€ 117,46
inwoners_75__85_jaar	€ 38,78
Inwoners_waddengemeentes_7501	€ 48,10
Inwoners_waddengemeentes_2501	€ 213,29
Inwoners_waddengemeentes_1	€ 273,45
lage_inkomens	€ 63,83
lage_inkomens_drempel	€ 660,45
minderheden	€ 464,13
minderheden_drempel	€ 471,63
uitkeringsontvangers	€ 121,02
huishoudens	€ 131,39
eenpersoonshuishoudens	€ 30,48
loonkostensubsidie	€ 2.752,31
extra_groeijongeren	€ 371,21
extra_groei_leerlingen_VO	€ 319,37
klantenpotentieel_lokaal	€ 56,75
klantenpotentieel_regionaal	€ 32,04
leerlingen_VO	€ 536,48
leerlingen_VSO	€ 334,17
achterstandsl eerlingen_drempel	€ 3.348,14
bedrijfsvestigingen	€ 109,22
bewoond_oord_historische_kern	€ 124,15
bewoonde_oorden_1930	€ 45,34
hist_kern_I_kl_41_ha	€ 4.610,32
hist_kern_I_gr_40_ha	€ 9.990,29
hist_kern_I_gr_64_ha	€ 21.764,05
hist_kern_II_kl_41_ha	€ 4.610,32
hist_kern_II_gr_64_ha	€ 21.764,05
hist_kern_III_kl_41_ha	€ 4.610,32
hist_kern_IV_kl_41_ha	€ 4.610,32
hist_kern_V_kl_41_ha	€ 4.610,32
Historische_waterweg	€ 22,50
isv_a	€ 17.852.219,56
isv_b	€ 10.956.608,16

kernen	€	13.124,34
kernen_x_bodemfactor_buitengebied	€	21.478,34
kernen_met_500_adressen_of_meer	€	80.390,64
oeverlengte_x_factor_bodem	€	16,94
oeverlengte_x_factor_bodem_x_dichtheidsfactor	€	8,41
omgevingsadressendichtheid	€	107,50
oad_drempel	€	34,27
oppervlak_bebouwing	€	860,60
opp_beb_woonkern_x_bodemfactor	€	4.460,01
opp_beb_buitengebied_x_bodemfactor	€	2.201,51
oppervlak_bebouwing_woonkernen	€	1.650,27
oppervlak_bebouwing_buitengebied	€	1.388,04
oppervlakte_binnenwater	€	53,85
oppervlakte_buitenwater	€	33,20
oppervlakte_land	€	59,38
opp_land_x_factor_bodem	€	37,92
woonruimten	€	86,42
woonruimten_x_bodemfactor_woonkern	€	73,41
vast_bedrag	€	342.333,76
vast_bedrag_Amsterdam	€	161.349.692,23
vast_bedrag_Rotterdam	€	91.696.966,39
vast_bedrag_Den_Haag	€	71.076.118,39
vast_bedrag_Utrecht	€	45.491.645,51
vast_bedrag_Baarle_Nassau	€	342.333,76
vast_bedrag_waddengemeentes	€	217.437,63
Herindeling		1
Suppletie_uitkering		1
Suppletie_uitkering_OZB		1
Cumulatieregeling_GF		1
Aanvullende_Uitkering		1
Beeldende_kunst_en_vormgeving		1
Bodemsanering		1
Centra_voor_jeugd_en_gezin		1
Combinatiefuncties		1
Eigen_kracht		1
Gezond_in_de_stad		1
Herstructurering_bedrijfsterreinen		1
Jeugd		1
Jeugdwerkloosheid		1
LHBT_emancipatiebeleid		1
Maatschappelijke_opvang		1
Nationale_gebiedsontwikkelingen		1
Sterke_regio_s		1
Veiligheidshuizen		1
Versterking_peuterspeelzalen		1
Vrouwenopvang		1
VSV_RMC_regio_G4		1
WE_CAN_Young		1

Groeiopgave_Almere	1
Implementatie_participatiewet	1
Ondersteuning_raadsman_Loppersum	1
Programma_verbetering_GGZ	1
Huishoudelijke_hulp_toelage	1
Nota_Ruimte	1
Bevolkingsdaling	1
Versterking_aanpak_jihadisme	1
Link2Work	1
Knelpunten_verdeelproblematiek	1
WMO	1
WUW_middelen_GF	1
VTH_provinciale_taken	1
Sociaal_domein	1

Appendix B

De volgende gemeentes hebben de afgelopen decennia een artikel 12-uitkering ontvangen:

Jaar	Gemeentes	Totale uitkering
1999	Lelystad en Winschoten	Onbekend
2000	Boskoop, Lelystad en Winschoten	Onbekend
2001	Boskoop, Lelystad en Winschoten	€ 17.036.000
2002	Boskoop, Lelystad en Winschoten	€ 19.079.000
2003	Boskoop, Lelystad, Simpelveld en Winschoten	€ 19.869.000
2004	Boskoop, Lelystad, Neder-Betuwe, Nieuwkoop en Simpelveld	€ 21.080.000
2005	Boskoop, Lelystad, Neder-Betuwe, Nieuwkoop en Simpelveld	€ 23.398.000
2006	Boskoop, Lelystad, Neder-Betuwe, Nieuwkoop en Simpelveld	€ 26.556.000
2007	Boskoop, Lelystad en Simpelveld	€ 21.970.000
2008	Boskoop, Lelystad, Loppersum en Ouderkerk	€ 20.465.000
2009	Boskoop, Lelystad, Loppersum en Ouderkerk	€ 27.889.000
2010	Boskoop, Lelystad, Loppersum en Boarnsterhim	€ 23.145.000
2011	Lelystad, Loppersum, Boarnsterhim en Millingen aan de Rijn	€ 21.378.000
2012	Lelystad, Loppersum, Boarnsterhim en Millingen aan de Rijn	€ 31.273.000
2013	Boarnsterhim, Lelystad, Loppersum en Millingen aan de Rijn	€ 27.137.000
2014	Boarnsterhim, Lelystad, Millingen aan de Rijn en Ten Boer	€ 18.543.000
2015	Lelystad, Muiden, Ten Boer en Vlissingen	€ 30.742.000
2016	Lelystad, Ten Boer en Vlissingen	€ 20.362.000